

מחפש אותו במקומות
שגויים!

**סוד האושר
היהודי.**

1

הספרייה הלאומית היא מהמוסדות הבודדים במרחב החילוני הרוחש עדיין כבוד לניחוח הספר. קנ"י הספרייה עדיין מתענגים כשהם מצליחים להניח יד על מהדורה של "משיב צדק" לרבנו צדוק הכהן משנת תר"מ.

אבל גם שם, במעוז הדפוס וניחוח הספר, נכנעו לדרישות המחשוב של המודרנה ומאפשרים להעלות ספרים ממהדורת וורשה כאחד על ידי לחיצה על מקשים.

באחד מחיפושיי בין הכרטיסיות נחשפתי לתגלית קטנה. **גיליתי שקיימים 223 אלף ספרים שהמילה "אושר" מצויה בכותרת שלהם. עסקתי שעות בדפדוף המדהים ההוא, ואצבעותיי כאבו והאדימו. הכאב הזה היה כאב החיפוש העולמי הנמשך אלפי שנה אחר האושר החמקמק. ההיסטוריה בכל גילוייה מלמדת: ככל שהחיפוש נעשה אינטנסיבי יותר - האושר מתרחק יותר.**

למה העולם טרם גילה את
סוד האושר? בגלל שהוא

בין ההרים של צפת והגליל, מקבלים החיים משמעות חדשה. מושגים כמו 'הלחיץ' 'הרגיז' ו'זעזע' אינם מסיגי גבול המקום. איש אינו ממנהר לברוך מאן שהוא לאן שהוא. ואיש כאן אינו מבקש מהחיים דבר מה על מנת לשלם כפליים: חליפות, עניבות, סיגריות, נברשות, ספות, תכשיטים, תמונות. הכל פטור מהתלאות שאנשים מהעיר מתרפקים עליהן ועל חסרונן באהבה משונה. קצת קולורבי, תפוחי אדמה שנזרעו בעמל, ציצית רחבה וידיים פרושות באושר לא-ל עליון. וכיריים מה? שאלתי את אביחי בבערות. ומקלות כביסה? ושעונים? קולבים? סבון כלים? עוגיות? ופלים? צלחת לופלים? הוא נוטע בי מבט שליו. עם אושר צרוף. פרי חלקת האלוקים הפטורה מלכתחילה משעונים ועטים, וילונות ומחטים, וקופסאות למחטים, וארונות לקופסאות המחטים, וברגים כדי להתקין אותם. "אם יהיה אלוקים עמדי", הוא מצטט בעונג את חוקי המקום, "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש ... והיה ה' לי לאלוקים".

"לחם לאכול ובגד ללבוש." כל כך הגיוני ומאיר. ופתאום התביישתי על שרצתי אתמול דחוף ומבוהל לתקן מסגרת מיותרת, של תמונה מיותרת, של סלון מיותר. ואז - אל חיק השלווה הטהורה מגיחים פתאום,

העולם שבוי בשבי האינסטינקט הבהמי וכשהוא מדבר על אושר הוא מתמקד בחמשת החושים ובמשאלות ההנאה המתרוצצות בנפשו. האנושות לכודה אלפי שנה בבית הסוהר הזה של הנהנתנות הבהמית, ובמקום להשתחרר ממנו היא עמלה לשכלל ולשפר את תנאי הכליאה שלו.

רוב בני האדם המבקשים להם אושר אינם מוכנים לשלם דבר תמורתו. ומהו העמל שהם נדרשים לו? שינוי תפיסה. להפסיק לקושש את האושר מתוך העינוגים שהאינסטינקט הגופני מציע, ולחפש אותו מעל לקיום השגרתו.

בטיול שערכתי לפני שנים בהרי הגליל פגשתי באביחי. מין מתבודד רוחני שנטע את הבקתה שלו אי שם למרגלות הג'רמק עם קבוצת משתכנים דתית במטרה לפרוש מעינוגי ותביעות העולם החומרי. אביחי. בגדיו זרוקים, שערו מצמח כרצון הא-ל, חיך קורן על פניו, רגליו נעות יחפות בבעלי'תנות על הסלעים. אור בהיר קורן בעיניו, ועל פניו כל השלווה שבעולם:

"אה!" הוא מקדם את פניי. "ברוך הבא בשם ה'". הוא קורן מאושר לקראתי, כאילו נגוז הענן האחרון שהעיב על שלוותו. כאן

מבוהלים ומבולגנים,
מטיילים רעשניים, מצויידיים
בבהלה הטרופה המאפיינת
כל כך את ימי החופש,
מצלמות מפות, וסנדוויצ'ים,
ולחץ. בעיקר
לחץ.

הם מסתערים לעברי:
"איפה הקבר של ר' יוסי דמן
יוקרת?" האבא
מתבונן בי במבט מתחנן:
"אני פוחד", הוא אומר בניגון
של איכה, "שדילגנו עליו".
תוך כדי שיחה מתברר
שהטיול כולו היה עמוס
בדילוגים: הרכבל בחיפה
התקלקל לקראת ביקורו;
והספינה 'כרמלית' הייתה
בתיקונים. הטיול ב'חולה'
נהרס בגלל הג'מוסים
שנעלמו מהאופק-- ואי
אפשר לו לנפוש בלי ספינות,
רכבלים, ג'מוסים וחולה.
ועכשיו נעלם להם גם קברו
של ר' יוסי דמן יוקרת. לחץ
מפרפר בעיניו הנופשות.
תנועות מיוזעות, מבולבלות,
של עבדים נרצעים
שהתחייבו לעמול בפרך כל
רגע על מנת לשאוב משהו
מתוך מהחיים.

3

מה מלמד אותנו התיאור
הזה?
ששמחה
יהודית שלמה היא שמחה
הנובעת ובוקעת רק
מהצרכים הפנימיים של
הנפש. כל שמחה אחרת
היא צורת שעבוד לספקי
העונג ואנרגיות חיצוניים
ההופכים את חיינו למערכת
בלתי פוסקת של לחצים.
אדם השבוי בסיפוקים
חיצוניים מנותק מהחיים.

הוא חי כל שעה חיים של
אחרים. אין לו פנאי נפשי
לחוות מה שיש לו. ואינו
חוה את חווית העכשיו.
תשוקותיו תמיד אל הכיבוש
הבא. "האושר", כתב
משורר נודע בסרקזם, "הוא
כל מה שאין ומלא חן".

4

באיגרת ששלח הסבא
מקלם לידידו יש משפט
עמוק הראוי לפרק בפני
עצמו. באגרת הוא מתבטא
בהערצה על אישיותו של בנו
הגדול רבי נחום זאב. הוא
כותב כך: "אני שמח כי הוקל
מעלי עול הפראות!".
איזה משפט נפלא: **"עול**
הפראות!" יוצא
אדם לרחוב ותענוגותיו,
משוחרר מרסנים, ללא
תכנון, וללא יעדים נכונים;
הרי הוא לכאורה המשוחרר
באדם. ודאי שלא! **שחרור**
רסנים מכניס את האדם
לעול כבד. שחרור רסן הוא
ג'ונגל עבור האדם עצמו. מי
שנותן לעצמו להישאב כליל
למעמקיה של כל תאוה; מי
שחייב לשאוב הכול- לטרוף
הכול- הכתפיים שלו יקרסו
תחת משא שאיפותיו.
שמחה גדולה לא תשרור
שם.

5

ככל שהאדם מתמכר
לעינוגים חריפים יותר הוא
הולך ומאבד כל קשר
לפנימיות תוצרת בית והופך
עבד נרצע של עולם
ההנאות. מכור של בילויים
חומריים. כאשר הבילויים
מחליפים את מקום החדווה

הפנימית נותר האדם בודד
ומדוכא. מהי
אם הבעיות של החברה
המודרנית? תרגום החדווה
להמולה, אקשן וצבע. האדם
המודרני מאבד מגע עם
עצמו. תרופות אנטי
דיכאוניות נמכרות בכמויות
אדירות דווקא בארצות
הברית ובגוררות מערביות
דומות, מחוזות שהבליינות
הפכה למרכז ההווה.

ילד קטן הוא משל נפלא
לטרגדיה הזו. בדרך כלל
הוא מצוי באחד משלושת
מצבים: צוהל מאושר, בוכה
תמרורים או מפוהק
משעמום. ילד אינו מכיר
מצבי אמצע משום שעולמו
הפנימי מצומצם. וכדי
להינות הוא זקוק לספקי
צבע חיצוניים. הוא מאושר
בקיומם, ואומלל בחסרונם.

6

איך נראה אושר יהודי?
המהר"ל כותב: **"הנפש**
שהיא מלמעלה והיא עומדת
בתחתונים- תמיד היא
משתוקקת... וכל דבר שהוא
חסר משתוקק להשלמה".
נפש האדם מרוממת
במהותה, ולכן אינה
מסתפקת בתענוגי החומר
בלבד כדי שתיעשה
מאושרת. החלק הרוחני של
נפשנו דורש צורת עונג
שמעל לקיום הרגיל.
זהו, **במשפט אחד, סוד**
האושר היהודי. הרגלת החך
האנושי להתענג על מתיקות
רוחנית. **היהדות אינה**
דורשת מהאדם להיפרד
מעולם העונג. היא רק
מבקשת להחליף את

הייתי מתוח, מעולם לא
הייתי לחוץ".

התענוגות הזולים
והחיצוניים של עולם החומר
בעונג פנימי ומושרש יותר.
**מי שמבקש לו אושר חייב
תחילה ללמוד מהו!.**

7

למה העולם מתאמץ כל כך,
סובל כל כך, כדי ליהנות כל
כך? העולם הזה קשוח
ומריר. בקלם אמרו שהטעם
שמוצא השיכור בבקבוקו
אינו מטעמו המריר-
המפוקפק, אלא מאדי
האלכוהול ששוטפים את
המוח ומרחיקים אותו לשעה
מאומללתו של העולם.
למה אנשים זונחים את
בתיים וסדריהם ומחפשים
סיפוקים ועינוגים בקצווי
תבל?
למה
העולם סובל כל כך כדי
ליהנות כל כך? **אנשים
אינם נהנים. אנשים בורחים.**
אנשים עסוקים כל ימיהם
בבריחה מתלאות הקיום.
העולם הזה הוא, בסך הכל
עניין עצוב. בורחים מייסורי
עולם החומר אל תוך עולם
החומר.

כך סיפר המשגיח ר' יחזקאל
לזוינשטיין בוועד גלוי לב:
"כשהייתי בישיבת מיר
בליטא שאלו אותי בבין
הזמנים: "תצא
אולי לנופש? להתרווח?".
"שאלתי: למה זה טוב?
אמרו לי: 'להכניס קצת
חדווה, להשתחרר מעצבות'.
"אמרתי להם: מעולם לא
הייתי עצוב. מימי לא היה לי
רגע עצוב. "אמרו
לי: 'זה טוב למתחים,
להשתחרר מלחצים'.
"אמרתי להם: מעולם לא